

رابطه‌ی جوّ نظام آموزش عالی و پرورش روحیه‌ی کارآفرینی دانشجویان

سمیه صادقی شه‌میرزادی
فریبا عدلی^۱

چکیده:

جوّ سازمانی انعکاسی از ارزش‌ها و عقاید در محیط کار است که تأثیرات معنی‌داری بر رفتار کارکنان می‌گذارد. این پژوهش به بررسی رابطه‌ی جوّ نظام آموزش عالی و پرورش روحیه‌ی کارآفرینی دانشجویان پرداخت. روش پژوهش توصیفی - همبستگی بود و مشارکت کنندگان ۳۶۴ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی بودند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها دو پرسشنامه‌ی جوّ سازمانی و کارآفرینی بود، برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی شامل آزمون‌های همبستگی و رگرسیون گام به گام با نرم‌افزار Spss استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد فرضیه‌های ۱ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ تأیید شدند و فرضیه ۲ رد شد. یافته‌های پژوهش نشان داد بین جوّ باز- ایجاد روحیه بالا، صمیمیت و پرورش روحیه کارآفرینی و فعالیت‌های خلاقانه دانشجویان رابطه‌ی مثبتی وجود دارد.

کلید واژه‌ها:

جوّ سازمانی، نظام آموزش عالی، روحیه کارآفرینی، دانشجویان.

^۱ عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء (س).

مقدمه

عصر حاضر، عصر تغییر و سرعت است. تغییرات سریع محیطی، پیچیدگی و رقابتی شدن جوامع در عرصه‌های جهانی و از سوی دیگر، رشد سریع جمعیت و افزایش نرخ بیکاری، اضطراب‌های اجتماعی ناشی از توزیع ناعادلانه ثروت و درآمد، کیفیت نامطلوب زندگی برای برخی از اقشار جامعه در عرصه ملّی، معضلات و چالش‌های عصر حاضر است. انسان کارآفرین به عنوان یک منبع نامحدود و محور اصلی توسعه، برای پاسخ‌گویی به این مشکلات معرفی شده است؛ برخورداری افراد جامعه از روحیه کارآفرینی فرآیند حل مشکلات را تسهیل می‌بخشد. نقطه شروع تحولات در این زمینه، از نظام آموزشی شروع می‌شود و گام نخست، ایجاد جوّ و فضایی خلاق و کارآفرین است.

جوّ سازمانی، انعکاسی از رویه‌ها و اعتقادات مشترک و سیستم‌های ارزشی در یک سازمان است (چن و هانگ، ۲۰۰۷، ص ۱۰۵). جوّ ادراک اعضا از محیط را نشان می‌دهد و متأثر از سازمان رسمی و غیررسمی، شخصیت افراد و رهبری سازمان است. به عبارت دیگر، مجموعه ویژگی‌های درونی یک سازمان است که رفتار اعضا را تحت تأثیر قرار می‌دهد. آن‌ها را به کار اثربخش و خلاق تشویق می‌کند یا به عکس بی‌علاقگی و نبود تعهد و بی‌قیدی را در آن‌ها تقویت می‌کند. لذا جوّ مناسب برای پرورش روحیه خلاق و کارآفرین در اعضا ضروری است.

کارآفرینی، فرآیند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فرد منابع، به منظور بهره‌گیری از فرصت‌ها است (سعیدی کیا، ۱۳۸۶، ص ۲۳). اهمیت مطالعه جوّ نظام آموزش عالی و تلاش برای بهبود آن به علت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموختگان و افزایش کمی و کیفی محصولات و بازده کار دانشگاه و همچنین عوامل انسان دوستانه و لزوم توجه به حقوق دانشجو و

استاد در برخورداری از جوّی خلاق و کارآفرین می‌باشد. کارآفرینی از منابع مهم و پایان‌ناپذیر همه جوامع بشری است. منبعی که به توان و خلاقیت انسان‌ها بر می‌گردد، از یک سو ارزان و از سوی دیگر پایان‌ناپذیر است. شواهد نشان می‌دهد جوامعی که به منابع انسانی و آموزش آن‌ها، متکی هستند تا به منابع طبیعی، در بلند مدت موفق‌تر عمل می‌کنند. علاوه بر این، یکی از دلایل بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، عدم کسب مهارت و حرفه‌آموزی می‌باشد که ارتباط مستقیم با نوع آموزش و سیستم آموزشی موجود دارد. نوع بحران آموزشی در دانشگاه‌ها وجود دارد که یکی مرتبط با تأکید ناکافی در ایجاد بصیرت در دانشجویان و دیگری تلفیق حوزه‌های میان رشته‌ای است. لذا کارآفرینی شامل بصیرت و تلفیق است. دلیل دیگر، عدم آشنایی دانشجویان به فنون راه اندازی کسب و کار است (اکبری، ۱۳۸۷، ص ۱۷). دانشگاه‌ها با ایجاد جوّ انعطاف‌پذیر، خلاق و نوآور می‌توانند کارآفرین باشند و نسبت به تغییر و تحولات انعطاف داشته باشند. کلارک می‌گوید دانشگاه‌های پویا قرن بیست و یکم، دانشگاه‌های کارآفرین هستند. در این دانشگاه‌ها با استفاده از ابزارهای مدیریت کارآفرین، فعالیت‌های آموزشی با نیازهای جهان امروز و آینده منطبق می‌شوند. هم‌چنین کارآفرینی می‌تواند نظر و ایده‌ها را به عمل و کاربرد نزدیک نماید و تعادلی بین تحقیقات پایه و کاربردی به وجود آورد تا نتایج پژوهش‌ها منبعی برای ابتکار عمل در اقتصاد و جامعه باشد.

در این راستا نظام آموزشی، باید در ایجاد و پرورش روحیه کارآفرینی در اعضای خود تلاش کند. در واقع، پیوند اجتناب‌ناپذیر نظام آموزشی با نظام اقتصادی رسالت کارآفرینی را بر آن تحمیل کرده است و آموزش را از آمادگی برای زندگی به پاسخگویی به نظام اقتصادی تغییر داده است و در حال حاضر، عملکرد نظام آموزشی با توجه به پیامدهای اقتصادی آن بررسی

رابطه‌ی موقّظ نظام آموزش عالی و پرورش رومی‌ی ...

می‌شود (عدلی، ۱۳۸۴). منظور از جوّ نظام آموزش عالی در این پژوهش، زیر مقیاس‌ها با ابعاد هشت‌گانه پرسشنامه توصیف جوّ سازمانی^۱ می‌باشد.

۱- صمیمیت: ^۲ میزان همبستگی اجتماعی اعضاء

۲- عدم جوشش: ^۳ به تمایل اعضاء در عدم مشارکت در امور دانشگاه اشاره دارد.

۳- روحیه: ^۴ به موقعیتی معطوف است که در آن اعضاء احساس می‌کنند که نیازهای اجتماعی آنها ارضاء شده است.

۴- باز دارندگی: ^۵ میزانی که اعضاء قوانین، امور اداری و مدیریت را عامل بازدارنده سر راه کار خود می‌بینند.

۵- نفوذ: ^۶ رفتار پویایی که بدان وسیله مدیریت دانشگاه خود را به عنوان اسوه و نمونه‌ای از سخت‌کوشی مطرح می‌کند.

۶- مراعات: ^۷ حفظ ملاحظات انسانی در رفتار مدیریت دانشگاه با اعضاء.

۷- کناره‌گیری: ^۸ به میزان فاصله اجتماعی مدیریت دانشگاه با دیگران اشاره دارد (شیرزادی، ۱۳۸۵، ص ۱۶).

۸- تاکید بر تولید: ^۹ میزانی که مدیریت دانشگاه تلاش می‌کند تا اعضاء را به کار کار شدیدتر وادار نماید (مثلاً تسلط و نظارت نزدیک، امرانه بودن و طلب نتیجه)، (آونز، ۱۳۸۲، ص ۱۸۴).

1 - Organization Climate Description Questionnaire

2 - Intimacy

3 - Disengagement

4 - Espirit

5 - Hindrance

6 - Thrust

7 - Consideration

8 - Aloofness

9 - Production emphasis

از مباحث مهم در کارآفرینی، ایجاد و پرورش روحیه کارآفرینی در اعضا توسط سازمان‌ها است؛ به عبارت دیگر، سازمان‌ها می‌توانند با برنامه‌های آموزشی انگیزه‌ی پیشرفت، مخاطره‌پذیری، استقلال، خلاقیت و سایر اجزاء کارآفرینی را در افراد پرورش دهند و به سمت سازمان کارآفرین حرکت کنند. کارآفرینی، یک عامل مهم برای رشد اقتصادی و اجتماعی است، زیرا آن فرصت شغلی متعددی را فراهم می‌کند و کالاها و خدمات متنوعی را برای مشتریان ارائه می‌دهد و به طور کلی، رقابت جهانی را افزایش می‌دهد (لی، ۲۰۰۰، ص ۱۰۴). مک کله لند^۱ فرآیند کارآفرینی را فراتر از شغل و حرفه، بلکه یک شیوه زندگی تعبیر می‌نماید؛ به طوری که خلاقیت و نوآوری، مخاطره‌پذیری، آینده‌نگری، ارزش آفرینی، فرصت‌گرایی، زیر بنا و اساس زندگی کارآفرینانه می‌باشد. اجزای کارآفرینی در این پژوهش عبارت هستند از:

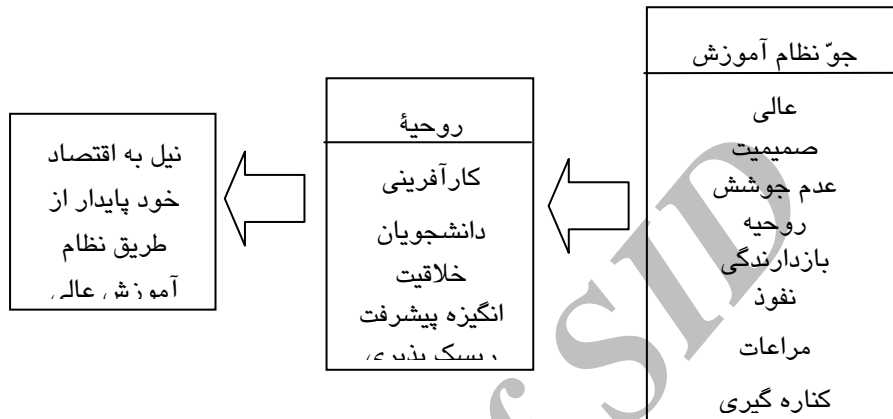
انگیزه پیشرفت:^۲ نیاز به موفقیت، عبارت است از تمایل به انجام کار در استانداردهای عالی برای موفقیت در موقعیت‌های رقابتی. مک کله لند بین نیاز پیشرفت یک ملت و رونق اقتصادی آن همبستگی بالایی را یافت، زمانی که نیاز پیشرفت در جامعه کاهش می‌یافت، اقتصاد آن افت می‌کرد (شولتز، ۱۹۹۸، ص ۵۴۵).

مخاطره‌پذیری:^۳ مخاطره‌پذیری عبارت است از پذیرش مخاطره‌های معتدل که می‌توانند با تلاش‌های شخصی مهار شوند (اکبری، ۱۳۸۴، ص ۴۷).
 خلاقیت:^۴ خلاقیت توانایی خلق ایده‌های جدید است که ایده‌ها ممکن است به محصولات یا خدمات جدید نیز منجر شوند (ناظم، ۱۳۸۶، ۱۴).

- 1 - McClelland
- 2 - Need for achievement
- 3 - Risk Taking
- 4 - Creativity

آینده نگری: ^۱ دوراندیشی، قدرت درک ((شیرزادی، ۱۳۸۵، ص ۱۷). بر همین اساس شکل شماره ۱، چارچوب این پژوهش را نشان می دهد.

شکل شماره ۱: چارچوب پژوهش

پژوهش های متعددی در زمینه ی جو نظام آموزشی و کارآفرینی انجام شده است؛ از جمله: زامپتاکس^۲ و همکاران (۲۰۰۹)، در پژوهشی با عنوان سیر کارآفرینی در سازمان ها دریافتند که کارمندانی که سطح بالایی از حمایت سازمانی را دریافت می کنند یعنی زمانی که سازمان به شایسته بودن شان اهمیت می دهد، به سازمان شان متعهدتر هستند و عملکرد بهتری ارائه می دهند.. جین^۳ و همکاران (۲۰۰۹)، در تحقیقات خود با عنوان دانشگاه ها یا کارآفرینان؟ دریافتند انتشار مقالات پژوهشی زیاد، نقش برجسته ای در تجاری

^۱ - Fore Sight

^۲ - Zampetakis

^۳ - Jain

کردن اختراعات علمی دارند. نوآوری از اجرای خلاقانه دانش آغاز می‌شود و تغییر دادن دستورالعمل‌ها تقویت سازمان‌ها را به همراه دارد.

سابل^۱ و همکاران (۲۰۰۸)، در پژوهشی با عنوان این که آیا انتخاب مدرسه می‌تواند سرعت کارآفرینی نوپا را افزایش دهد؟ دریافتند دانش‌آموزانی که در مدارس خصوصی ثبت نام می‌کنند در مقایسه با آنانی که در مدارس دولتی می‌مانند به طرز برجسته‌ای پیشرفت بیشتری از خود نشان می‌دهند.

چولت^۲ (۲۰۰۴)، در پژوهش خود با عنوان دانشگاه کارآفرین؛ دریافت که یک دانشگاه کارآفرین باید به کارآفرینان آینده، آموزش بدهد و حسی از کارآفرینی را در تمام قلمرو موضوعی در دانش آموختگان ایجاد نمایند و علاوه بر این، دانشگاه باید در راه کارآفرینی عمل کند.

راشید^۳ (۲۰۰۰)، در پژوهشی با عنوان نقش آموزش بر افزایش نگرش‌ها و خصوصیات کارآفرینانه دریافت که افرادی که تحت تأثیر آموزش‌های خاص کارآفرینی قرار گرفته به نحو قابل ملاحظه یا نمرات بالاتری در انگیزه پیشرفت، مرکز کنترل درونی، عزت نفس و خلاقیت را به خود اختصاص دادند.

فیرز^۴ (۲۰۰۴)، در پژوهشی با عنوان جستجو کردن سرچشمه‌های کارآفرینی؟ دریافتند که که انگیزه کارآفرینان در شروع کار، تصمیم به خلق چیزهای بدیع نو و متفاوت بود و سود اقتصادی انگیزه و محرک اولیه رفتار کارآفرینان نبوده است.

رابطه‌ی مؤثر نظام آموزش عالی و پرورش رومی‌ی ...

ماینر^۱ و همکاران (۱۹۸۹)، در پژوهشی با عنوان نقش کارآفرینی در رشد تکنولوژی و نوآوری شرکت‌ها دریافتند که انگیزه پیشرفت مدیران رابطه قابل ملاحظه‌ای با شاخص‌های رشد سالانه شرکت‌ها دارد.

پال و سکسن^۲ (۱۹۸۵)، در تحقیقی با عنوان کنترل کیفیت در تحقیقات آموزشی به این مطلب اشاره می‌نماید که بین محیط پرنشاط و صمیمی و روش‌های ابداع و نوآوری رابطه مثبت وجود دارد.

صمدی و شیرزادی (۱۳۸۷)، در پژوهشی با عنوان رابطه بین ابعاد جوّ سازمانی و خلاقیت دریافتند که از میان ابعاد جوّ سازمانی و خلاقیت، فقط بین بعد همکارانه جوّ با خلاقیت معلمان رابطه مثبتی وجود داشت.

شیرزادی (۱۳۸۵)، در پژوهشی به بررسی رابطه جوّ مدرسه با روحیه کارآفرینی در دانش‌آموزان دریافت که میان جوّ سازمانی و روحیه کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

موسوی (۱۳۸۳)، به بررسی رابطه بین جوّ سازمانی با فرسودگی شغلی کارکنان دانشگاه علوم پزشکی مازندران پرداخت. نتیجه نشان داد که بین جوّ سازمانی و فرسودگی شغلی کارکنان رابطه وجود دارد. هر چه جوّ مطلوب‌تر درک شود، سطح فرسودگی شغلی کاهش می‌یابد.

در پژوهشی قاسمی نژاد (۱۳۸۱)، به تعیین رابطه جوّ سازمانی با استرس شغلی و رضایت شغلی دبیران شهر کرد پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان داد جوّ سازمانی با استرس شغلی رابطه منفی دارد و با رضایت شغلی رابطه مثبت دارد.

¹ - Miner

² - Pal and Saxeon

سیادت و همکاران (۱۳۸۰)، به بررسی رابطه بین جوّ سازمانی با ویژگی‌های شخصیتی مدیران پرداختند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد که بین ابعاد چهارگانه شخصیت با ابعاد جوّ سازمانی رابطه‌ای وجود ندارد.

خزائی (۱۳۸۰)، پژوهشی در زمینه بررسی رابطه بین جوّ سازمانی مدارس و میزان عزت نفس مدیران دریافت: بین جوّ سازمانی مدارس و میزان عزت نفس مدیران، میزان تحصیلات، رشته‌های تحصیلی و هم چنین میزان سابقه خدمت مدیریتی، مدیران رابطه معناداری وجود ندارد.

مقصودلو (۱۳۷۷)، در پژوهشی به بررسی رضایت دبیران با جوّ سازمانی آن‌ها پرداخت. نتایج نشان داد بین رضایت شغلی دبیران و جوّ سازمانی مدارس رابطه معنادار وجود دارد. هم چنین بین جوّ سازمانی و ماهیت کار رابطه معنادار وجود دارد.

با توجه به مبانی تئوریک و تجربی فوق، این پژوهش درصدد است به ارزیابی جوّ نظام آموزش عالی و تأثیر آن در روحیه کارآفرینی دانشجویان بپردازد. فرضیه‌های آن عبارت هستند از:

۱. بین جوّ نظام آموزش عالی و پرورش روحیه کارآفرینی دانشجویان رابطه وجود دارد.
۲. بین جوّ نظام آموزش عالی و پرورش خلاقیت دانشجویان رابطه وجود دارد.
۳. بین جوّ نظام آموزش عالی و انگیزه پیشرفت دانشجویان رابطه وجود دارد.
۴. بین جوّ نظام آموزش عالی و ریسک‌پذیری دانشجویان رابطه وجود دارد.
۵. بین جوّ نظام آموزش عالی و آینده‌نگری دانشجویان رابطه وجود دارد.
۶. بین ابعاد جوّ نظام آموزش عالی و ابعاد روحیه کارآفرینی دانشجویان رابطه وجود دارد.

روش

این پژوهش با هدف تأثیر جوّ نظام آموزش عالی بر روحیه کارآفرینی دانشجویان انجام شد. این پژوهش از حیث هدف کاربردی است و با روش توصیفی_همبستگی انجام شد.

آزمودنی‌ها: جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۴ (دانشجویان سال آخر تحصیلی) تشکیل می‌دهند که تعداد دانشجویان بر طبق آمارهای موجود در مرکز انفورماتیک دانشگاه، ۶۹۶۲ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بود. برای تعیین حجم نمونه از جدول کرجسی و مورگان استفاده شد؛ در نتیجه ۳۶۴ نفر در این پژوهش مشارکت داشتند. که از این تعداد ۴۳٪ یعنی ۱۵۷ پرسشنامه در بین دانشجویان پسر سه دانشکده (پرستاری، فنی و علوم انسانی) توزیع شد و ۵۷٪ یعنی ۲۰۷ پرسشنامه در بین دختران سه دانشکده فوق توزیع گردید.

ابزار: برای اندازه‌گیری جوّ سازمانی از پرسشنامه جوّ سازمانی هالپین و کرافت استفاده گردید. این پرسشنامه شامل ۵۴ سوال می‌باشد که ۸ شاخص جوّ سازمانی- صمیمیت، عدم جوشش، روحیه، بازدارندگی، نفوذ، مراعات، کناره‌گیری، تأکید بر تولید - را مورد سنجش قرار می‌دهد و برای اندازه‌گیری روحیه‌ی کارآفرینی از پرسشنامه روحیه کارآفرینی شیرزادی (۱۳۸۵) استفاده گردید این پرسشنامه شامل ۲۹ سوال می‌باشد که ۴ شاخص روحیه‌ی کارآفرینی- خلاقیت، انگیزه پیشرفت، ریسک‌پذیری، آینده‌نگری- را مورد سنجش قرار می‌دهد. برای تعیین روایی پرسشنامه‌ها، از روایی صوری و محتوا استفاده شد و پایایی از طریق همسانی درونی و روش آلفای کرونباخ برای پرسشنامه‌ی جوّ سازمانی ۰/۹۵ و کارآفرینی ۰/۹۰ محاسبه گردید.

شیوه تحلیل داده‌ها: از طریق نرم افزار کامپیوتری spss صورت گرفت و از آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده شد.

یافته‌ها

در ارتباط با فرضیه اصلی، بین جوّ نظام آموزش عالی و پرورش روحیه کارآفرینی دانشجویان رابطه وجود دارد. جدول شماره ۱، این تجزیه و تحلیل را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱: همبستگی جوّ نظام آموزش عالی و

پرورش روحیه کارآفرینی دانشمویان

سطح معنی داری	میزان همبستگی	میانگین	تعداد	
۰/۰۰	۰/۲۵**	۱۵۱/۱۲	۳۶۴	جوّ نظام آموزش عالی
		۹۹/۱۷	۳۶۴	پرورش روحیه کارآفرینی

P<0/01** P<0/05*

تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که بین جوّ نظام آموزش عالی و پرورش روحیه کارآفرینی دانشجویان، با ضریب همبستگی $r = 0/25$ در سطح اطمینان $p < 0/01$ رابطه‌ی معناداری وجود دارد. یافته‌های پژوهش پال و سکسن (۱۹۸۵)، هالپین و کرافت (۱۹۶۲)، شیرزادی (۱۳۸۵) با نتایج پژوهش حاضر در زمینه جوّ سازمانی و روحیه کارآفرینی همسو است. در ارتباط با فرضیه فرعی اول، بین جوّ نظام آموزش عالی و پرورش خلاقیت دانشجویان رابطه وجود دارد. جدول شماره ۲، این تجزیه و تحلیل را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۲: همبستگی مؤّ نظام آموزش عالی و

پرورش فلاقیّت دانشجویان

تعداد	میانگین	میزان همبستگی	سطح معنی داری
۳۶۴	۱۵۱/۱۲	۰/۰۴	۰/۳۸
۳۶۴	۲۱/۲۱		

$P < 0/01^{**}$ $P < 0/05^*$

تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که بین جوّ نظام آموزش عالی و پرورش خلاقیت دانشجویان، با ضریب همبستگی $R = 0/04$ و سطح اطمینان $p < 0/01$ رابطه معناداری وجود ندارد. در نتیجه فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید قرار نمی‌گیرد. زیرا برنامه‌های آموزشی نظیر کلاس، سمینار، کنفرانس و ارائه راه حل‌های چندگانه برای حل مسأله و فعالیت‌های جمعی برای پرورش خلاقیت دانشجویان فراهم نگردیده است. در ارتباط با فرضیه فرعی دوم، بین جوّ نظام آموزش عالی و انگیزه پیشرفت دانشجویان رابطه وجود دارد. جدول شماره ۳، این تجزیه و تحلیل را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۳: همبستگی مؤّ نظام آموزش عالی و

انگیزه‌ی پیشرفت دانشجویان

تعداد	میانگین	میزان همبستگی	سطح معنی داری
۳۶۴	۱۵۱/۱۲	۰/۲۵**	۰/۰۰
۳۶۴	۲۷/۶		

$P < 0/01^{**}$ $P < 0/05^*$

تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که بین جوّ نظام آموزش عالی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان، با ضریب همبستگی $r = 0/25$ و سطح اطمینان $p < 0/01$ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یافته‌های پژوهش لئوناد و همکاران

(۲۰۰۹)، ماینر و همکاران (۱۹۸۹)، قاسمی نژاد (۱۳۸۱) نشان داد بین جوّ سازمانی و انگیزه پیشرفت رابطه وجود دارد که نتایج این تحقیقات با پژوهش حاضر همسان است.

در ارتباط با فرضیه فرعی سوم، بین جوّ نظام آموزش عالی و ریسک‌پذیری دانشجویان رابطه وجود دارد. جدول شماره ۴، این تجزیه و تحلیل را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۴: همبستگی جوّ نظام آموزش عالی و

ریسک‌پذیری دانشجویان

سطح معنی داری	میزان همبستگی	میانگین	تعداد	
۰/۰۰	۰/۲۳**	۱۵۱/۱۲	۳۶۴	نظام آموزش عالی
		۲۳/۷۷	۳۶۴	ریسک‌پذیری

$P < 0/01$ ** $P < 0/05$ *

تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که بین جوّ نظام آموزش عالی و ریسک‌پذیری دانشجویان با ضریب همبستگی $r = 0/23$ و سطح اطمینان $p < 0/01$ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یافته‌های پژوهش کوراتکو و همکاران (۱۹۸۹)، چولت (۲۰۰۴) نشان داد که بین مؤلفه‌های جوّ سازمانی و کارآفرینی رابطه وجود دارد که نتایج این تحقیقات با پژوهش حاضر همخوانی دارد.

در ارتباط با فرضیه فرعی چهارم، بین جوّ نظام آموزش عالی و آینده‌نگری دانشجویان رابطه وجود دارد. جدول شماره ۵، این تجزیه و تحلیل را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۵: همبستگی مؤّ نظام آموزش عالی و آینده نگری دانشجویان

تعداد	میانگین	میزان همبستگی	سطح معنی داری
۳۶۴	۱۵۱/۱۲	۰/۱۸**	۰/۰۰
۳۶۴	۲۶/۵۷		

P<0/01** P<0/05*

تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که بین جوّ نظام آموزش عالی و آینده نگری در دانشجویان با ضریب همبستگی $r=0/18$ و سطح $p<0/01$ رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یافته‌های پژوهش راشید (۲۰۰۰)، چولت (۲۰۰۴)، مقصودلو (۱۳۷۷) نشان داد که بین آموزش‌های خاص کارآفرینی و مؤلفه‌های آینده‌نگری، عزت نفس و خلاقیت رابطه وجود دارد. نتایج این تحقیقات با پژوهش حاضر همسو است.

در ارتباط با فرضیه فرعی ششم، بین ابعاد جوّ نظام آموزش عالی و ابعاد روحیه کارآفرینی دانشجویان رابطه وجود دارد. جدول شماره‌ی ۶، این تجزیه و تحلیل را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۶: ماتریس همبستگی بین ابعاد مؤّ نظام

آموزش عالی و رومیه‌ی کارآفرینی دانشجویان

روحیه	خلاقیت	انگیزه‌ی پیشرفت	آینده نگری	ریسک پذیری
۰/۰۶	۰/۱۹**	۰/۱۴**	۰/۱۹**	۰/۱۹**
۰/۰۵	۰/۰۶	۰/۰۱	۰/۰۵۹	۰/۰۵۹
۰/۰۱۲	۰/۱۴**	۰/۱۹**	۰/۰۸۸	۰/۰۸۸
۰/۱۳**	۰/۰۷	۰/۰۳	۰/۱۰**	۰/۱۰**
۰/۲۷**	۰/۰۱	۰/۰۸	۰/۰۹	۰/۰۹
۰/۰۷	۰/۲۴**	۰/۱۴**	۰/۱۲**	۰/۱۲**
۰/۱۲*	۰/۰۶	۰/۱۰*	۰/۱۳*	۰/۱۳*
۰/۰۱	۰/۱۸**	۰/۱۶**	۰/۱۹**	۰/۱۹**

P<0/01** P<0/05*

تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که بین ابعاد جوّ سازمانی و ابعاد روحیه‌ی کارآفرینی رابطه وجود دارد. بر اساس تحلیل‌های آماری، بعد روحیه در انگیزه پیشرفت و بعد صمیمیت در آینده‌نگری و بعد نفوذ در ریسک‌پذیری دانشجویان بیشترین تأثیر را دارد و روحیه کارآفرینی را در آن‌ها تقویت می‌نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش مطالعه رابطه‌ی جوّ نظام آموزش عالی و پژوهش روحیه کارآفرینی دانشجویان می‌باشد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین مؤلفه‌های جوّ نظام آموزش عالی و پرورش روحیه کارآفرینی رابطه مثبتی وجود دارد. منبع اصلی جوّ سازمانی ادراک افراد از جنبه‌های عینی و محسوس سازمان و توصیف آن‌ها از ویژگی‌های درونی سازمان است که بر رفتار آن‌ها تأثیر می‌گذارد. چنانچه اعضا، جوّ نظام آموزش عالی را بسته درک کنند تمایلی به همکاری ندارند، بی‌تعهدی در آن‌ها بالاست ارتباط با مدیریت در کم‌ترین حد و عملکرد بر مبنای بخشنامه‌ها است در نتیجه از کار خلاق و نوآور خبری نیست؛ اما اگر اعضا، جوّ نظام آموزش عالی را باز درک کنند، روحیه گروهی بالا است و همکاری بین اعضا برای کارهای خلاق وجود دارد.

بر اساس یافته‌های پژوهش، جوّ سازمانی با مؤلفه‌هایی نظیر انگیزه پیشرفت (زامپتاکس، ۲۰۰۹)، ریسک‌پذیری (چولت، ۲۰۰۴) آینده‌نگری (راشید، ۲۰۰۰) رابطه مستقیمی دارد، بنابراین دانشگاه‌هایی که دارای جوّی کارآمد، نوآور و کارآفرین هستند نسبت به تغییر و تحولات انعطاف داشته و فعالیت‌های آموزشی خود را با نیازهای جهان امروز و آینده منطبق می‌نمایند. بر اساس بحث فوق به نظر می‌رسد برای جوّ باز و انعطاف‌پذیری در نظام آموزش عالی تغییرات ذیل الزامی است:

رابطه‌ی مؤّظاه آموزش عالی و پرورش (ومیهی ...

- در نظام آموزش عالی پژوهش گروهی و فعالیت‌های جمعی تشویق شود و هم چنین قوانین در راستای جوّ کارآفرین اصلاح شود.
- با برگزاری کارگاه هاو کلاس های آموزشی انگیزه پیشرفت در دانشجویان ایجاد و تقویت شود.
- با برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی با اهدافی نظیر تقویت روحیه ریسک‌پذیری، تجدید نگرش‌ها در جهت پذیرش تغییر، پژوهش به منظور یافتن کاربردهای جدید از دانش علمی، آموزش فرایند راه‌اندازی کسب و کار در دانشجویان ایجاد شود.
- با برنامه‌های آموزشی نظیر کلاس، سمینار، کنفرانس و ارائه راه‌حل‌های چندگانه برای حل مسأله و پرورش خلاقیت در دانشجویان ایجاد شود.
- با برنامه‌های آموزشی نظیر کارگاه به اعضا آموزش داده شود تا به طور غیرمستقیم در جهت جوّ باز در نظام آموزش عالی گام برداشته شود.

کتابنامه

- آونز، رابرت جی. (۱۳۸۲). رفتار سازمانی در آموزش و پرورش. ترجمه: قربانعلی سلیمی و احمد علی فروغی ابری. اصفهان: انتشارات نقش مانا.
- اکبری، کرامت ا. . (۱۳۸۷). توسعه کارآفرینی (رویکرد آموزشی). تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- خزایی، زهرا. (۱۳۸۰). بررسی رابطه جوّ سازمانی و میزان عزت نفس مدیران در دبیرستانهای دخترانه ناحیه ۲ مشهد. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده دانشگاه تهران.
- سیادت، سید علی. بختیار، حسنعلی. سلیمی، قربانعلی. (۱۳۸۰). بررسی رابطه جوّ سازمانی با ویژگی‌های شخصیتی مدیران مدارس متوسطه شهر

- اصفهان. مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز. دوره سوم. شماره چهارم.
- شولتز، دوان. شولتز، سیدنی ال. (۱۳۷۷). ترجمه: یحیی سید محمدی. تهران: هما.
- شیرزادی، هما. (۱۳۸۵). بررسی رابطه جوّ سازمانی مدرسه با روحیه کارآفرینی در دانش آموزان. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ شده دانشگاه تهران.
- صمد آقایی، جلیل. (۱۳۷۸). سازمان های کارآفرین. تهران: مدیریت دولتی.
- صمدی، پروین. شیرزادی، هما. (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین ابعاد جوّ سازمانی و خلاقیت در معلمان شهرستان سمنان. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ شده دانشگاه تهران.
- عدلی، فریبا. (۱۳۸۴). مدیریت دانش حرکت به فراسوی دانش. تهران: انتشارات فراشناختی اندیشه.
- قاسمی نژاد، افسر. (۱۳۸۱). تعیین رابطه جوّ سازمانی با استرس شغلی و رضایت شغلی دبیران. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده دانشکده علوم تربیتی دانشگاه اصفهان.
- مقصودلو، نادر. (۱۳۷۷). بررسی رابطه رضایت شغلی دبیران با جوّ سازمانی آنها در دبیرستانهای گرگان. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری.
- Fairs,sh(2004). Seeking entrepreneurial origins:Are entrepreneurs born or made? Available at: <http://www.celcee.edu/>[2009/5/20]
- Jain a ،Sanjay& Georgeb, Georgeb. (2009). Academics or entrepreneurs? Investigating role identity modification of university scientists involved in commercialization activity. Research Policy. No2311 ،PP:2-14 .

- Lee, Sang m & Peterson, Suzanne j. (2000). Culture, entrepreneurial orientation and global competitiveness. Entrepreneurial orientation. pp:401-416 .
- Miner, J. B & Smith, N. R. & Bracker, J. S. (1989). Role of entrepreneurial risk motivation in the growth of technologically innovative firms. Journal of Applied psychology. Vol. 74, pp:554-560 .
- Pal, S. K. & Saxe, P. C. (1985). Quality control in Educational Research. Metrolition, New Dehli .
- Rasheed, H. S. (2000). Developing entrepreneurial potential in youth: The effect of entrepreneurial education and venture creation. Available at: [http:// www. Coba. usf. edu/departments/management/Faculty/youth entrepreneurship](http://www.Coba.usf.edu/departments/management/Faculty/youth%20entrepreneurship) . [2009/5/27]
- Schulte, Peter. (2004). The Entrepreneurial University: A Strategy for Institutional Development. Higher Education in Europe. No, 2. pp:188-191 .
- Sobel, Russell & King, Kerry. (2008). Dose school increase the rate of youth entrepreneurship?. Economics of Education. NO, 27. PP:429-4
- Zampetakis a, Leonidas A & Beldekos a Panagiotis & Moustakis a Vassilis S. (2009) . ‘‘Day-to-day’’ entrepreneurship within organisations: The role of trait Emotional Intelligence and Perceived Organisational Support. European Management Journal 27, 165– 175 .

Archives